

Nr 6

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om viss ändring i förordningen med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 13 av herrar *Spetz* och *Dahl* samt II: 12 av herr *Johansson* i Öckerö m. fl. har hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 19 februari 1954 (nr 40).

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§ förordningen med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg den 19 februari 1954 (nr 40) skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

1 §.

Vid beräkning av nettoinkomst av rörelse och tillfällig förvärvsverksamhet i vad den avser realisationsvinst vid avyttring av fartyg — — — beskattningsåret.

2 §.

Avdrag enligt — — — sägs. Avdraget må — — — ingå i den skattepliktiga intäkten för beskattningsåret. Har den — — — mån jämkas.

Såsom förutsättning — — — statlig inkomstskatt.

Det åligger — — — förordning verkställt.

Garantiförbindelse skall — — — att fastställa.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningsamling, dock att de ändrade bestämmelserna skall äga tillämpning jämväl vid 1958 års taxering.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 13.

Bestämmelser om avsättning till investeringsfonder har meddelats i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning. Enligt denna medges rätt till avdrag vid taxeringen till kommunal och statlig inkomstskatt för avsättningar till vissa angivna investeringsfonder. Dessa bestämmelser, som är av permanent karaktär, har tillkommit i syfte att befordra konjunkturutjämningen.

Vid sidan härav finns vissa provisoriska bestämmelser avseende dels investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier eller lagertillgångar (s. k. eldsvådefonder) och dels investeringsfonder för ersättande av avyttrat fartyg (s. k. fartygsfonder).

Bestämmelser om s. k. fartygsfonder har upptagits i *förordningen den 19 februari 1954 (nr 40) med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg*. Denna lagstiftning har tillkommit mot följande bakgrund. Vad som erhålles vid försäljning av fartyg, som utgör tillgång i förvärvskällan rörelse, måste helt eller delvis upptagas såsom intäkt av rörelse för det beskattningsår, då försäljningen skett. Har ersättningsanskaffning inte ägt rum under samma år, i följd varav mot det framkomna skattepliktiga beloppet inte kan göras någon avskrivning å nyförvärvat fartyg, kan beskattningseffekten bli sådan att den avsedda framtida ersättningsanskaffningen försvåras. Genom 1954 års lagstiftning om fartygsfonder har skapats möjlighet för skattskyldig att genom avsättning till sådan fond erhålla uppskov viss tid med beskattningen av ersättningen för avyttrat fartyg just för att underlätta en ersättningsanskaffning under samma tid.

Ehuru ifrågavarande lagstiftning tillkommit närmast med hänsyn till de för rederinäringen föreliggande speciella förhållandena, har den utformats så att beskattningsanståndet kan utnyttjas av varje rörelseidkare, som avyttrat till rörelsen hörande fartyg, sålunda även t. ex. fiskare. Genom förevarande förordning har öppnats möjlighet till avdrag för fondavsättning vid taxeringarna åren 1954—1959.

För att förhindra att bestämmelserna utnyttjas i skatteundandragande syfte eller eljest åsamkar det allmänna skatteförluster kräves för avdragsrätt, att den skattskyldige ställt viss bankgaranti för det skattebelopp, som debiteras, om någon ersättningsanskaffning inte kommer till stånd under anståndstiden.

Beträffande avdragsrättens storlek har vissa begränsningsregler uppställts. Avdraget får sålunda för visst beskattningsår inte överstiga det belopp, varmed ersättning för avyttrat fartyg, som utgjort tillgång för stadigarvarande bruk i rörelsen, ingår i den skattepliktiga intäkten av rörelsen för beskattningsåret. I motsats till vad som gäller enligt förordningen om eldsvådefonder (SFS 230/1951) får avsättning ej ske för vad som av ersättning-

en kan vara att hänföra till realisationsvinst. Vidare gäller att avdrag för fondavsättning inte får överstiga dubbla det belopp, för vilket ställts bankgaranti.

Investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg må tagas i anspråk för avskrivning av fartyg som anskaffats under beskattningsåret. Då ersättningsanskaffningen sker, anses det nya fartyget i beskattningsavseende avskrivet med belopp motsvarande de ianspråktaga fondmedlen.

Företagsbeskattningskommittén uttalade i sitt betänkande (SOU 1954: 19) som sin mening att goda skäl kunde åberopas för att inarbeta författningarna om eldsvådefonder och om fartygsfonder i den permanenta lagstiftningen. Frågan härom ansågs emellertid böra upptagas till närmare prövning i ett senare sammanhang, varvid författningarna tillika torde behöva göras till föremål för den översyn som betingades av efter hand vunna erfarenheter. I anledning av i ämnet väckta motioner vid 1955 års riksdag förklarade sig bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 45, under hänvisning till att de båda förordningarna om speciella investeringsfonder torde böra överses, inte vara berett att förorda, att riksdagen omedelbart antog de båda författningarna såsom permanenta. Utskottet förutsatte emellertid att den erforderliga översynen om möjligt verkställdes inom sådan tid att förslag om permanent lagstiftning i förevarande hänseende kunde föreläggas redan 1956 års riksdag. Sedermera har frågan om en permanent lagstiftning på detta område upptagits i proposition nr 42 till 1956 års riksdag. Departementschefen framhöll därvid att flera skäl talade för ett bibehållande tills vidare av ifrågavarande bestämmelsers provisoriska karaktär. Bland annat anfördes därvid, att vid en permanent lagstiftning bestämmelserna borde anpassas till de efter 1955 års reform gällande reglerna för företagsbeskattningen, men att en sådan anpassning lämpligen icke borde ske förrän sistnämnda regler tillämpats någon tid. Vidare vore det önskvärt att erhålla ytterligare erfarenhet från tillämpningen av förordningen om särskilda fartygsfonder. Frågan om en permanent lagstiftning på förevarande område borde därför enligt departementschefens mening skjutas på framtiden för att kunna göras till föremål för ett samlat övervägande.

De skäl som departementschefen anförde för sitt ställningstagande fann även 1956 års bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 13 tala för att lagstiftningen på förevarande område tills vidare fick bibehålla sin provisoriska karaktär. Utskottet tillstyrkte sålunda att 1951 års förordning om s. k. eldsvådefonder och 1954 års förordning om särskilda fartygsfonder erhöll fortsatt giltighet under ytterligare tre år. Utskottet ville emellertid i sammanhanget understryka önskvärdheten av att bestämmelserna rörande avsättning till dylika fonder så snart lämpligen kunde ske permanent införlivades med vårt skattesystem.

I de föreliggande motionerna erinras om att enligt förordningen om fartygsfonder avdrag får åtnjutas vid beräkning av inkomst av rörelse för viss avsättning till investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg, men att

den del av intäkten för fysisk person som eventuellt taxeras som inkomst genom realisationsvinst däremot inte får användas för dylik avsättning. Detta har medfört uppenbarligen inte åsyftade konsekvenser i de fall viss del av försäljningssumman för avyttrat fartyg taxeras som realisationsvinst. Om realisationsvinstbeskattningen blivit den helt övervägande har syftet med hithörande bestämmelser helt förfelats. Förhållandet är inte tillfredsställande och torde enklast kunna rättas till genom ändring av 1 och 2 §§ i förordningen.

Utskottet. Inkomst genom försäljning av inventarier i rörelse skall vid taxeringen som regel i sin helhet upptas såsom intäkt av rörelse. Då fråga är om försäljning av fartyg gäller emellertid särskilda regler, om försäljningen gjorts av fysisk person, som icke vid något tillfälle tillämpat räkenskapsenlig avskrivning i förvärvskällan. I dylikt fall beskattas allenast den del av ersättningen, som motsvarar tidigare åtnjutna värdeminskningsavdrag å fartyget, såsom inkomst av rörelse. För eventuellt återstående del av försäljningssumman gäller bestämmelserna om realisationsvinstbeskattning. Har fartyget innehafts kortare tid än två år blir sålunda sistnämnda del av ersättningen i sin helhet skattepliktig. Har det varit i säljarens ägo längre tid sker beskattningen efter den fallande skalan i 35 § 2 mom. vid b) kommunalskattelagen och om innehavet varat mer än fem år blir denna del av försäljningssumman helt skattefri.

Som framgår av den tidigare framställningen gäller beträffande rätten till avdrag för avsättning till investeringsfond för avyttrat fartyg att denna är begränsad till de fall, då ersättningen utgör skattepliktig intäkt av rörelse. I motsats till vad som gäller enligt förordningen om s. k. eldsvådefonder (SFS 230/1951) får avsättning ej ske för vad som av ersättningen kan vara att hänföra till realisationsvinst.

I de förevarande motionerna yrkas att möjlighet införes för enskilda skattskyldiga, som under beskattningsåret försålt fartyg, att erhålla avdrag för avsättning till investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg även för den del av vinsten å försäljningen som är att betrakta såsom realisationsvinst.

I samband med förarbetena till förordningen med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg ifrågasattes att lagstiftningen skulle omfatta även den del av intäkten, som blev föremål för realisationsvinstbeskattning. Tanken avvisades av företagsbeskattningskommittén under hänvisning till att dylik beskattning torde inträffa ytterst sällan. Vidare ansåg kommittén av praktiska skäl önskvärt, att avdragsrätten begränsades till att avse den del av försäljningsvinsten som redovisades såsom intäkt av rörelse. Samma ståndpunkt intogs av 1954 års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande nr 9, varvid utskottet tillika erinrade om de förmånliga reglerna för beskattning av realisationsvinst, då den försålda tillgången innehafts minst två år.

Enligt vad utskottet kunnat finna kan under vissa förutsättningar inträffa att försäljning av fartyg, som göres av fysisk person vilken icke tillämpat räkenskapsenlig avskrivning, blir bedömd efter ur skattesynpunkt oförmånligare regler än försäljning av inventarier, som göres av andra fysiska eller juridiska personer. Om försäljningen sker inom mindre än två år efter förvärvet, blir den erhållna ersättningen nämligen i sin helhet beskattad, utan att vederbörande får möjlighet att göra avsättning till investeringsfond för mer än eventuellt en del av ersättningen. Detta förhållande är som motionärerna framhållit materiellt sett inte tillfredsställande.

Med hänsyn till att bestämmelserna om ifrågavarande investeringsfonder är av provisorisk karaktär och gäller endast till och med 1959 års taxering, är det emellertid enligt utskottets uppfattning inte lämpligt att nu komplicera lagstiftningen med bestämmelser i syfte att undanröja nämnda olägenhet. I samband med övervägande av frågan om en permanent eller fortsatt provisorisk lagstiftning i ämnet bör emellertid prövas om praktiska möjligheter föreligger att i lagstiftningen beakta de i motionerna framförda önskemålen. Utskottet avstyrker således motionsyrkandet om omedelbar lagstiftning i ämnet.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 13 av herrar Spetz och Dahl samt II: 12 av herr Johansson i Öckerö m. fl. om viss ändring i förordningen med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg, i den mån desamma icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 februari 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Eriksson, Spetz, Erik Jansson, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Bengtson, Möller och Alvar Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Kollberg, Allard, Kärlander, Andersson i Essvik, Nilsson i Bästekille, Anderson i Sundsvall, Jansson i Aspeboda, Stenberg och Kristenson i Göteborg.